

Jaarverslag Commissie Ethiek
Gemiva-SVG Groep
2020

Jaarverslag Commissie Ethiek 2020

Het was een bijzonder jaar. Ook de Commissie Ethiek werd dit jaar, zoals iedereen, geraakt door de Corona-Crisis. De wereld stond stil en ook de Commissie Ethiek paste zich aan de nieuwe omstandigheden aan. We moesten wel. Het zorgde voor bijzondere gesprekken in de bijeenkomsten van de Commissie. We werden allemaal geraakt; zowel professioneel als privé.

Door het verschuiven van de prioriteiten van locatiemanagers en medewerkers en de onmogelijkheid om samen te komen veranderden de taken en de rol van de Commissie. Het was een bijzondere tijd waarin we niet hebben kunnen doen wat we wilden. Toch sluiten we het jaar tevreden af. Er gebeurden ook goede dingen.

Vergaderingen Commissie Ethiek

In januari 2020 gaat de commissie voortvarend aan de slag met de in 2019 gestelde doelen. We hebben twaalf vergaderingen gepland staan en ons doel is om maandelijks met elkaar de ethiek binnen de stichting te bespreken en de ethiek voor eens en voor altijd op de kaart te zetten. We denken na over hoe we onze doelen het beste zouden kunnen bereiken. We besluiten dit te doen door de ethiek dichtbij mensen te brengen. Uiteindelijk lukt het ons om 9 keer bij elkaar te komen. De bijeenkomsten zijn zeer vruchtbaar. Ondanks de beperkingen denken we creatief en lukt het ons de ethiek te bespreken.

Zo leren we dit jaar samen. We lezen met elkaar een aantal hoofdstukken uit het boek van Hans Reinders 'Kwaliteit als ervaring' en bespreken deze hoofdstukken in een bijeenkomst van de Commissie. Ook lezen we over de nieuwe donorwet en bespreken we de plaats daarvan in de organisatie.

In januari en februari komt de Commissie Ethiek samen. In maart en april besluiten we de bijeenkomst van de Commissie Ethiek af te zeggen. Prioriteiten liggen elders en de Commissie vraagt zich af of het digitaal bijeenkomen van deze groep mensen passend is. Als we merken dat de maatregelen langer gaan duren besluiten we elkaar toch weer op te zoeken. Vanaf mei komt de Commissie weer samen; eerst fysiek (op grote afstand), daarna digitaal. Het lijkt toch te werken. Al lopen we aan tegen wat technische moeilijkheden als we een aantal mensen digitaal uitnodigen bij een fysieke bijeenkomst. We leren hiervan dat de techniek mooi is, maar soms helaas niet werkt zoals je dat wenst! Uiteraard wordt Corona dan ons belangrijkste thema. Iedere bijeenkomst komt het onderwerp terug omdat het onderwerp zo diep ingrijpt op ons leven. Een aantal morele dilemma's komt regelmatig terug:

- Clienten die wilsbekwaam zijn wordt vrijheid ontnomen. Iedere Nederlander mag naar buiten voor een frisse neus. Behalve als je de pech hebt een handicap te hebben en in een woonvoorziening te wonen. Ook als je gewoon een eigen voordeur hebt. Omdat de beperkingen niet in een wet vervat zijn, leidt dat niet alleen tot morele maar ook juridische vragen. Bijvoorbeeld of de maatregelen niet in strijd zijn met de grondwet.
- Sommige medewerkers voelen zich veiliger in hun werk als ze beschermingsmiddelen mogen dragen. Dit gevoel gaat over de eigen veiligheid en de veiligheid van de cliënt. Gemiva hanteert een strikte regel dat we geen PBM gebruiken, omdat het schijnveiligheid zou bieden. Gevolg: stiekem gebruik; gevoel van onveiligheid. In hoeverre heeft een medewerker die zich zorgen maakt over de eigen gezondheid, die van kwetsbare bewoners of van eigen familieleden de vrijheid om zelf keuzes te maken en ondanks alles wel PBM te gebruiken?
- We lopen het risico de menselijke maat uit het oog te verliezen door alsmaar te wachten op het standpunt/handreiking van de VGN. Daarin blijkt weinig rekening te worden gehouden met het feit dat we te maken hebben met mensen met verschillende achtergronden (VG, LG, NAH etc). Moeten we niet meer zelf, in samenspraak met cliënten en vertegenwoordigers, nadenken over wat wenselijk en noodzakelijk is?

Jaarverslag Commissie Ethiek 2020

- Alles wordt ondergeschikt gemaakt aan het terugdringen van de Coronacijfers. Dat heeft grote consequenties voor de kwaliteit van zorg. De afweging wordt vooral centraal gemaakt. Is dat een juiste keuze? We kijken daardoor teveel naar de groep en komen soms niet meer toe aan het noodzakelijke maatwerk.
- Tegelijk constateerden we in de Commissie dat het gegeven dat bewoners in een groep met elkaar leven, de laatste jaren erg buiten beeld is geraakt. Heel het denken over goede zorg is gefocust op het tegemoetkomen aan de zorgvraag van de individuele client. Dat bewoners ook met elkaar en met elkaars noden en zorgbehoeften te dealen hebben, is door Corona weer veel scherper aan het licht gekomen.
- De Commissie constateerde ook dat er naarmate de pandemie voortduurde, sprake was van een zekere gewenning; duidelijk werd ook dat corona en de bezoekbeperkingen voor een aantal cliënten positieve uitwerkingen had doordat er minder prikkels waren; verder bleek er meer ruimte te komen voor individuele afwegingen en werd er weer meer gecommuniceerd tussen betrokkenen i.p.v. enkele geïnformeerd.

Casussen in de Commissie Ethiek

Een aantal mensen vraagt advies aan de Commissie. Wij hebben een aantal casussen uitgebreid besproken in de bijeenkomsten.

- Casus AVG en het maken van geluidsopnamen
- Casus over het bieden van goede zorg aan een cliënt in relatie tot het moeten inzetten van onvrijwillige zorg bij een wilsonbekwame cliënt.
- Casus over de inzet van onvrijwillige zorg (het inperken van de vrijheid) bij een cliënt omdat het voor de cliënt het juiste lijkt te zijn.
- Casus over een zorgmijdende cliënt die onrust en spanningen veroorzaakt op de woonlocatie.

Activiteiten van de Commissie Ethiek in 2020

De Commissie had zich voorgenomen dit jaar diverse activiteiten voor medewerkers en ouders te organiseren. Helaas konden deze plannen niet doorgaan. Deze plannen schuiven door naar 2021.

Aansluiten bij bijeenkomsten

Hans is bij een bijeenkomst van de gedragsdeskundigen geweest. Deze bijeenkomst had een dubbel doel. Enerzijds ging het over aangifteproblematiek bij LVB'ers. Anderzijds over de inzet van moreel beraad. Centraal in de bijeenkomst stond een casus waarin aangifte is gedaan. Dit heeft een zeer negatief effect gehad op zowel de cliënt als de medewerker. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de handeling op zich en de toerekening van de handeling aan de persoon. Hans heeft dit in deze bijeenkomst kunnen delen en bespreken met de gedragsdeskundigen.

Posters

We hebben dit jaar twee posters verstuurd binnen Gemiva. De stellingen op de posters van dit jaar waren: 'Ons gedrag maakt het verschil' en 'Niet alleen omdat het moet, maar ook uit respect naar elkaar'. Beide posters riepen veel reacties op. De posters kwamen in een tijd waarin de Corona-maatregelen steeds werden aangescherpt. Ze raakten ons allemaal. Wij hebben getracht een bijdrage te leveren aan het gesprek erover. Een aantal van de reacties delen we graag in dit verslag omdat we ze te bijzonder vinden om hierin niet op te nemen, mensen waarderen de poster:

- Wat een mooie en passende tekst. En wat fijn dat er weer een poster van de commissie is uitgebracht. Ik miste hem al!
- Fijn dat er weer een poster is!

Jaarverslag Commissie Ethiek 2020

- Ik ben het helemaal eens met de tekst op deze poster. Hij raakt en triggert me.
- Het eerste wat bij mij naar boven komt is: Ons gedrag is een voorbeeld voor anderen. Dán kan je een verschil laten zien! Moet je natuurlijk wel het juiste gedrag laten zien, hahaha.

Het komende jaar zullen we de frequentie van het versturen van de posters weer opvoeren omdat we dit jaar hebben gemerkt dat de poster mensen raakt en door mensen wordt gewaardeerd.

Moreel Beraad

We merken op dat veel van de aanvragen voor een moreel beraad zeer ingewikkeld zijn. Er wordt bijvoorbeeld contact opgenomen met de commissie over levenseinde, maar ook merken we op dat een dilemma soms al zo hoog is opgelopen dat een ervaren ethicus dit moreel beraad het beste kan doen. Hennie Blok overlegt dan met Hans van Dartel of de inzet van een gespreksleider moreel beraad dan gepast is, of er meer expertise nodig is.

Gelukkig heeft er nog een aantal keer een moreel beraad plaats kunnen vinden in 2020. De gespreksleiders zijn een aantal keer op locatie geweest. Ook zijn de gespreksleiders op KDC de Walnoot geweest om uit te leggen wat een Moreel Beraad precies is. Aan de hand van een vooraf geselecteerd thema. Thema's die o.a. passeerden waren:

- Casus over de eigen regie van de cliënt
- Casus Zelfbeschadiging cliënt
- Casus Actieve euthanasie
- Casus over de samenwerking in de driehoek op een woonlocatie
- Casus over comfort bieden in de laatste levensfase van een cliënt
- Casus over het bieden van goede zorg aan een cliënt
- Casus over de mogelijkheid tot uitplaatsing van de cliënt naar een andere zorgvorm en of dit beschouwd kan worden als het bieden van goede zorg.

Themapagina CE

De themapagina is vernieuwd!

Doelen 2021

- In het voorjaar 2021 organiseert de Commissie een themamiddag voor ambulant medewerkers die opvoedondersteuning doen; onder andere over het maken van geluidsopnamen in relatie tot de AVG.
- Vervolg op de themabijeenkomst op de Populier over de ouderwordende cliënt.
- Betrokkenheid bij de Themapagina Seksualiteit en het mogelijk organiseren van een themabijeenkomst over dit onderwerp.
- Het organiseren van een themabijeenkomst (of symposium) over rouw en levend verlies.
- Het opzetten van een methodische intervisie van de gespreksleiders moreel beraad en het mogelijk uitbreiden van het aantal gespreksleiders.
- Doorontwikkelen van moreel beraad voor cliënten.
- MDO inplannen met vertegenwoordigers uit alle disciplines om te spreken over waar zij tegenaan lopen met betrekking tot de ethiek.

Jaarverslag Commissie Ethiek 2020

Samenstelling Commissie Ethiek

Er hebben veel wijzigingen plaatsgevonden binnen de Commissie Ethiek in 2020. Paul Wiewel, Karlijn Kerkvliet en Peter de Gier hebben de commissie verlaten en ook Alieke Nielen draagt haar functie over. Peter de Gier is vervangen door Bianca Huizer in de rol van voorzitter. Alieke Nielen wordt vervangen door Desiree Visser in de rol van secretaris. De overgebleven vacatures zullen in 2021 worden ingevuld. Op dit moment bestaat de Commissie Ethiek uit:

Bianca Huizer – Voorzitter

Hennie Blok – Ambtelijk secretaris

Desiree Visser –notulist

Kees Hakkenberg

Erica Mons &

Hans van Dartel – Externe Ethicus

Wensen 2021

Voor 2021 wenst de Commissie zichzelf het volgende:

- Een goed samengestelde Commissie Ethiek, die aan de slag gaat met de doelen die we ons voor 2020 hadden gesteld door een goede onderlinge samenwerking en het luisteren naar de wensen van de medewerkers van Gemiva-SVG Groep.